

VERSLAG

Vergadering
**Commissie DUURZAAMHEID EN
BEREIKBAARHEID**
20 november in de raadzaal

Index verslag vergadering commissie Duurzaamheid en Bereikbaarheid 20 november 2019

Algemeen

1.	Vaststellen agenda	3
2.	Mededelingen van de voorzitter	3
3	Toezeggingen college en Prioriteiten- en verplichtingenagenda	3
4.	Vaststellen verslag commissie Duurzaamheid en Bereikbaarheid d.d. 25 september 2019	3

Portefeuilles Bereikbaarheid en Parkeren en project Arenapark

5.	Mededelingen van en vragen aan wethouder Wolthers	3
6.	Vooruit- en terugblik regionale aangelegenheden	3

Portefeuilles Klimaat en Energie, Natuur en Groen, Milieu en Afval

7.	Mededelingen van en vragen aan wethouder Kastje	3
8.	Vooruit- en terugblik regionale aangelegenheden	7
9.	Evaluatie pilot velbeleid	7
10.	Raadsvoorstel gescheiden afvalinzameling scholen	10
11	CO ₂ -neutraal maken en het binnenklimaat verbeteren van het gemeentelijk vastgoed voor eigen gebruik	11

COMMISSIE DUURZAAMHEID EN BEREIKBAARHEID

Aanwezig bij aanvang:

Voorzitter: H.R. Jaarsma.

Griffier: mw. W.G.J. Drenth.

Fracties: Hart voor Hilversum: mw. R. Redmeijer en J. Slingerland; D66: M.J. den Boer en mw. M. Groesz; VVD: H.H. Fennema; GroenLinks: J. van Waarden; CDA: T. de Jong, E.J. Kruijswijk Jansen en N.G.T. van Voorden; ChristenUnie: B. Nanninga; SP: P.H.J.R. van Rooden; PvdA: mw. J. Kalk en J.B. Oude Elferink; Leefbaar Hilversum: B. Bus; Hilversums Belang: mw. W.J.M. van der Tol. College: J. Kastje, wethouder.

1. Opening en vaststellen agenda (0.0)

De **voorzitter** opent de vergadering om 20.00 uur en heet allen welkom.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Mededelingen van de voorzitter (0.1)

Mevrouw Wolthers is afwezig.

3. Toezeggingen college en Prioriteiten- en verplichtingenagenda(0.2)

Wethouder **Kastje**:

- gaat in op toezegging T19/144 en deelt namens wethouder Wolthers mee dat uitbreiding van de boa-capaciteit in gebieden met niet gereguleerd parkeren incidenteel is; daarmee kan de toezegging als afgedaan worden beschouwd.
- hoopte dit jaar drie producten over het GNR te kunnen aanleveren (T19/034): een intentieovereenkomst, de uitkooponderhandelingen en de nieuwe samenwerkingsovereenkomst; in maart 2019 heeft de commissie een verklaring bestuurlijke commitment van GNR-bestuurders, de provincie en de gemeente Amsterdam gezien; deze drie documenten kan hij dit jaar niet meer doen toekomen; in januari a.s. hoopt hij bestuurlijke overeenstemming over de intentieovereenkomst te hebben en het jaar erna de onderhandelingen over de uitkoop in te kunnen gaan.

4. Vaststellen verslag gecombineerde vergadering van de commissie Duurzaamheid en Bereikbaarheid d.d. 25 september 2019 (0.3)

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

5. Mededelingen van en vragen aan wethouder Wolthers (0.4)

Mevrouw Wolthers is afwezig.

6. Vooruit- en terugblik regionale aangelegenheden (0.4)

Geen opmerkingen.

7. Mededelingen van en vragen aan wethouder Kastje (0.4)

Insprekers

De heer **Pool (HET)**:

- deelt mee dat de samenwerking tussen gemeente en HET heel erg goed is en steeds beter wordt; het motto is 'samen staan we sterk';
- kan inzet leveren, burgerinitiatieven nemen en voor realisatie zorgen;
- merkt op dat HET zorgt voor coöperatieve initiatieven die uitgerold worden;
- licht toe dat HET een energiecoöperatie is met bijna 200 leden, particulieren en bedrijven; het doel is 20 elektrische deelauto's in diverse wijken in 2020; HET doet zakelijke zonprojecten voor bedrijven en vve's; doet ook aan energiebesparingsprogramma's en een programma rond

lokale warmteopwekking in Kerkelanden en komt met de commissie nader te spreken bij de uitrol daarvan;

- legt uit dat het doel is bijdragen aan lokale energietransitie en die te vertalen in CO₂-reductie;
- wijst erop dat elke liter benzine 3 kilo CO₂ uitstoot; elk zonnepaneel brengt 250 kilowattuur stroom op en per kilowattuur is dat 459 gram CO₂;
- heeft veel projecten georganiseerd en gesubsidieerd gekregen, maar door onderscheid tussen huurders en verhuurders (split incentive) komen die projecten alsnog niet tot stand; het gaat om een totaal subsidiebedrag van bijna € 1 miljoen bij Railpro en € 625.000,- bij een project bij Sligro;
- roept op om samen te zoeken hoe men projecten wel gerealiseerd krijgt;
- beveelt aan panelen die niet op het Sligro-pand gelegd kunnen worden op het raadhuis te leggen.

De heer Oost (HET):

- is projectleider van het project met elektrische deelauto's in Hilversum-Zuid; voor Hilversum-Oost is er ook een projectleider, de heer Visser;
- woont in Zuid en organiseert een elektrisch deelauto-project in zijn wijk voor de wijk;
- noemt als belangrijkste reden voor het project zuivere lucht;
- zegt dat de deal samenhangt met de medewerking van de gemeente, wat stroef gaat, waardoor veel mensen de kat uit de boom kijkt; het duurt 13 maanden tussen de aanvraag van een laadpaal en de realisatie daarvan;
- constateert dat geen boetes worden uitgeschreven voor auto's die op deelauto-parkeerplaatsen staan;
- merkt op dat de gemeentelijke projectsubsidie aan HET nog niet is toegekend en overgemaakt;
- heeft voor 20 elektrische deelauto's nodig toekenning van de voor HET gereserveerde laadpalen in Oost, handhaving van foutparkeerders, uitbreiding van publieke laadpalen of een visie daarop en een uurtarief voor key vrijwilligers, zodat die vast te houden zijn.

Het CDA:

- vraagt het gebrek aan samenwerking met de gemeente te duiden;
- wil weten of de buurt foutparkeerders ook zelf aanspreekt;
- is benieuwd hoeveel laadpalen de komende jaren worden verwacht;
- informeert waarom de projectsubsidie niet is toegekend.

Leefbaar Hilversum:

- vraagt hoe HET samenwerking met andere partijen, zoals Hilverzon, ziet;
- informeert naar de opvatting van HET over waterstofauto's;
- wil weten hoe HET promoot om bij particulieren een tweede auto weg te doen.

De SP:

- vraagt uitleg over het niet lukken van het zonnepaneelproject;
- vraagt wat volgens de politiek het probleem is met het deelauto-project.

De VVD:

- vraagt of verkeerd geparkeerde auto's ook elektrische auto's zijn;
- vraagt hoe HET staat tegenover vergoedingen van vrijwilligers;
- ziet de opkomst van HET-leden als een wanhoopspoging en is benieuwd welke gesprekken hieraan vooraf zijn gegaan.

D66:

- waardeert wat HET probeert te bereiken;
- constateert dat praktische dingen mis gaan en vraagt of er een contactpersoon is bij de gemeente bij wie HET zaken kwijt kan, bijvoorbeeld een wethouder of ambtenaar.

GroenLinks:

- vraagt of elders slimme oplossingen voor split incentives zijn bedacht;
- bespeurt dat er sprake is van filevorming bij het totstandkomen van laadpalen en vraagt waar hem dat in zit.

Hilversums Belang:

- vraagt waarom zonnepanelen niet op het dak van Sligro kunnen worden gelegd;
- vraagt hoe HET afspraken wil maken over parkeerplekken.

Hart voor Hilversum:

- vraagt of foutparkeerders uit de buurt zelf komen;
- informeert hoe de buurt reageert als HET om handhaving vraagt.

De PvdA:

- is benieuwd waarom de samenwerking met de gemeente stroef loopt.

De heer Pool:

- antwoordt dat de huurder van een pand een ander belang heeft dan de verhuurder; de verhuurder gebruikt de huurder om een poot uit te draaien; de gemeente is gevraagd invloed daarop uit te oefenen en bedrijven aan te spreken op hun verantwoordelijkheid; mogelijk kunnen bedrijven via 'smeerolie' of handhaving over de brug worden geholpen;
- deelt mee dat HET zonneprojecten doet voor vooral bedrijven en vve's; Hilverzon doet zonnepaneelprojecten via postcodeoosprojecten voor burgers die een zonnepaneel op een ander dak willen; organisaties raken elkaar op het vlak van wijkvoorlichting en energiecoaches; beziens hoe die activiteiten op elkaar afgestemd kunnen worden en onder één regie te brengen zijn; aan samenwerking tussen HET en Hilverzon wordt gewerkt en gesprekken daarover komen op gang;
- spreekt wethouder Kastje geregeld, evenals wethouder Wolthers over zonnepanelen op het Gemeentelijk Gymnasium, over welk project al 2,5 jaar wordt gesproken; de gemeente wordt gevraagd een appel te doen op maatschappelijke verantwoordelijkheid van de school;
- weet dat landelijk de split incentives ertoe leidt dat subsidies niet worden gerealiseerd; in de laatste ronde van SDE is door RVO een specifieke vraag opgenomen bij subsidieaanvragen om bij gescheiden gebruik en eigendom een verklaring van huurder en verhuurder mee te sturen dat de subsidie ook uitgevoerd kan worden;
- heeft de gemeente een document gestuurd over een aanzet tot een laadpalenbeleid en pleit voor het eerst plaatsen van laadpalen, waarna elektrische auto's vanzelf volgen; die notitie is nooit besproken;
- pleit voor het benamen van parkeervergunningen voor specifiek elektrische deelauto's.

De heer Oost:

- vindt dat HET niet voor handhaving is, maar de overheid;
- heeft in de green deal 20 auto's afgesproken, welke auto's elk een laadpaal nodig hebben; door een tekort gaan mensen met hun auto's op parkeerplaatsen met laadpalen van HET staan; het grote probleem bij ambtenaren is een tijdje te kunnen meespreken en dan weer niet, bijvoorbeeld door het vertrek van de betreffende ambtenaar;
- noemt goede samenwerking met het duurzaamheidsloket;
- legt uit dat de projectsubsidie niet is toegekend, omdat men eerst een rapportage wenste van de fase ervoor;
- richt zich op de uitvoering en minder op gesprekken met de wethouder; er is wel contact, maar ergens in de uitvoering gebeurt er dan toch niks;
- promoot elektrische deelauto's met folders, bij winkelcentra, in de Gooi- en Eembode en door met mensen te praten; mensen mogen auto's een dag uitproberen;
- voert gesprekken met foutparkeerders, soms zijn die onwetend en hebben die geen alternatief.

Wethouder Kastje:

- erkent het probleem van de split incentive, ook op het Media Park; de gemeente heeft weinig middelen om daarin te opereren;
- is bij zonnepanelen gebonden aan inkoopregelingen en kan die niet zomaar aan een partij gunnen;
- voert het gesprek met het Gemeentelijke Gymnasium;
- kan zich de frustratie over het verkeerd parkeren op elektrische deelautoparkeerplaatsen voorstellen;
- constateert dat er momenteel een redelijk dekkend netwerk van laadpalen is, dat momenteel enigszins wordt onderbenut;
- heeft intern wel degelijk een gesprek over handhaving en afgesproken is boea's daarop te laten letten.

Tweede termijn insprekers

De heer **Oost**:

- ziet nul medewerking bij de gemeentelijke afdeling Verkeer;
- vraagt volgens wie het netwerk laadpalen dekkend is en wijst op piekmomenten.

De heer **Pool**:

- erkent beperkingen van de gemeente bij de split incentive; de gemeente kan wel een moreel appel doen op ondernemers om mee te doen en te handhaven; er kan volgens hem meer dan de wethouder aangeeft;
- wil een serieuzer appel laten doen op de medewerking van Gemeentelijk Gymnasium;
- wil bij misparkeren laten handhaven.

Wethouder **Kastje**:

- wil in plaats van ambtenaren bestuurders laten aanspreken.

Vragen van de VVD over geothermie

Is de wethouder op de hoogte van de ambitie van BEL om met geothermie aan de slag te gaan? Zie artikel https://www.gooieneemlander.nl/cnt/dmf20191113_42633117/aardwarmte-voor-bel-lijkt-optiewethouder-blaricum-kans-bij-verduurzaming-bijvanck.

Is de wethouder bereid om contact op te nemen met de buurgemeente hierover om te laten weten dat Hilversum deze ambitie deelt, en dat onze ambitie zich zelfs richt op het winnen van elektriciteit uit geothermie?

Is de wethouder het met de VVD van mening dat het verstandig zou kunnen zijn om dit samen op te pakken?

Is de wethouder bereid dit in de regio in het kader van de RES mee te nemen en hier ook vanuit Hilversum echt een speerpunt van te maken om zo ook regionaal/provinciaal/nationaal kenbaar te maken dat de Gooi- en Vechtstreek zich kandideert als pilotregio voor ultra-diepe geothermie?

Wethouder **Kastje**:

- is op de hoogte van de ambitie van de BEL en heeft contact gehad met de heer Lankreijer;
- laat weten dat geothermie meeloopt in de deel-RES van de regio;
- vindt het lastig om de Gooi en Vechtstreek te kandideren als pilotregio voor ultradiepe geothermie; er loopt namelijk een verdieping van het scanonderzoek; de resultaten daarvan worden vrijgegeven zodat marktpartijen een aanbod aan regio's kunnen doen om daar iets mee te kunnen; het is lastig om daar als gemeente een rol in te nemen; de **PvdA** meent dat de afspraak is meerdere alternatieven te onderzoeken en vraagt waarom de VVD pleit voor geothermie en niet voor andere alternatieven; de **VVD** vindt geothermie stabiele energie leveren;
- heeft contact met de wethouder van Blaricum over geothermie en deelt de ambitie of geothermie te onderzoeken is in het kader van de RES.

Vragen van de VVD over laadtijden GAD

Al ruim twee jaar hamert de VVD op het ogenschijnlijke gebrek aan “common sense” waar het gaat om de laadtijden van de GAD. Er wordt vaak op ring- en radiaalwegen geladen midden in de spits. Zie ook eerdere vragen van de VVD over dit onderwerp.

Tussen 7u en 9 uur moet er alleen geladen worden in straten waar dat niet direct een verkeersinfarct tot gevolg heeft. Mocht de wethouder van de VVD willen horen welke straten dat zijn dan kan dat, maar in eerste instantie verwijzen wij u graag naar collega Wolthers.

Zou de wethouder zo snel mogelijk met de GAD in gesprek willen gaan om ze uit te leggen dat dit niet kan? En dit aan de raad terug te koppelen uiterlijk januari 2019? Dit is al eerder gedaan door uw voorgangers maar zonder resultaat. Wellicht is hierbij iets duidelijkere taal nodig maar dat is natuurlijk geheel aan de wethouder.

Wethouder **Kastje**:

- vindt dat de GAD zo efficiënt mogelijk laadt;
- deelt mee dat de GAD de signalen van de VVD heeft opgepikt en heeft gesproken met de verkeersadviseur van Hilversum; geprobeerd de efficiëntie nog te verhogen.

8. Vooruit- en terugblik regionale aangelegenheden (0.56)

Geen opmerkingen.

9. Evaluatie pilot velbeleid (0.56)

Woordvoerders:

Fracties: Hart voor Hilversum: mw. R.W.C. Redmeijer; D66: mw. M. Groesz; VVD: H.H. Fennema; GroenLinks: J.A. van Waarden; CDA: E.J. Kruijswijk Jansen; ChristenUnie: B. Nanninga; SP:P.H.J.R. van Rooden; PvdA: J.B. Oude Elferink; Leefbaar Hilversum: B. Bus; Hilversums Belang: mw. M. van der Tol.

College: J. Kastje, wethouder.

Inspreker

De heer **Janssen**:

- wil de pilot velbeleid niet voortzetten, gezien het IPCC-rapport over globale temperatuurstijging;
- wil zich wapenen tegen de gevolgen van de globale temperatuurstijging, waartoe IPCC handreikingen aan bestuurders heeft gegeven, zoals integratie en bevordering van groene infrastructuur in stadsplanning, die de stedelijke weerbaarheid tegen de effecten van 1,5 graad opwarming bevorderen; bomen dragen bij aan gezondheid;
- stelt dat rondom Hilversum bossen zijn gekapt en vervangen door hei; deze open landschappen bieden geen verkoeling en leiden tot verhoogde opwarming en verhoogde brandfrequentie; regels voor kappen zijn niet aangescherpt en het voorstel is die te versoepelen; juist nu is ander beleid ter compensatie nodig;
- wil leven in Hilversum en niet verbranden in Helversum.

De **ChristenUnie**:

- stemt in met de geuite zorgen en vraagt wat de zorgen zijn dat door het versoepelde velbeleid extra bomen gekapt gaan worden.

Hilversums Belang:

- vraagt of het helpt als een boom wordt teruggeplant.

De **SP**:

- vraagt of de heer Janssen voorstander is van het verkleinen van de heide.

De heer **Janssen**:

- stelt dat open ruimten en heidegebied een gevaar zijn voor branden;
- meent dat inwoners verkoeling nodig hebben en de vraag is of er voldoende plekken zijn waar ze kunnen verblijven;

- vraagt zich af of de drie meetpunten juist zijn;
- wil het oude velbeleid niet loslaten.

Eerste termijn fracties

De VVD:

- constateert dat Hilversummers door de pilot niet massaal bomen zijn gaan kappen;
- vindt het veel werk om een bomenlijst op te stellen, waarvan de terugverdientijd vijf jaar is aan ambtelijke capaciteit;
- adviseert de wethouder te overwegen om een meer generieke manier te hanteren dan een beschermde bomenlijst, gezien de intensiteit van werkzaamheden; mogelijk is ook een beschermde bomenlijst met beschermde soorten op te stellen.

D66:

- vraagt welke lering uit het samenstellen van de bomenlijst is getrokken en hoe het de komende jaren efficiënter kan gebeuren.

De SP:

- concludeert dat het elke vijf jaar opstellen van een bomenlijst eigenlijk qua ambtelijke uren duurder is, in vergelijking tot een systeem met vergunningen met kostendekkende leges; afschaffen van het vergunningensysteem is dus een ideologische keuze;
- stelt dat het doel bij een vergunningensysteem compensatie is; als geen vergunning wordt afgegeven wordt er ook niet gekapt; de **VVD** stelt dat het doemscenario bij de pilot niet is uitgekomen; de **SP** constateert dat er geen beleid is om verdwijnend groen structureel te compenseren;
- vindt het van belang eerst een structureel beleid te hebben om groen te compenseren; dan kan men naar regelluw beleid; zolang dat er niet is, is zij niet voor verlengen van de pilot; **D66** vindt herplant een onderwerp dat op een ander moment te bespreken is.

Hilversums Belang:

- vindt het van belang dat zoveel mogelijk bomen blijven staan.

GroenLinks:

- vindt draagvlak en betrokkenheid van de buurt belangrijk;
- gaat het om de robuustheid van het groen en het klimaat en vindt dat niet in de evaluatie terug;
- kan zich voorstellen de pilot verstandig uit te breiden;
- vindt het belangrijk voorbescherming op te leggen in de wijk.

De PvdA:

- ondersteunt de oproep voor beleid;
- juicht nog niet bij de pilot velbeleid;
- concludeert dat er zonder vergunningen geen geld meer voor bomen binnenkomt; de **VVD** wijst erop dat voor de pilot bijna 100% van de vergunningaanvragen werden goedgekeurd en de burgers op kosten werden gejaagd; de **PvdA** repliceert dat burgers ook voor een vervangende boom moesten zorgen.

Hart voor Hilversum:

- is het gebleken dat Hilversummers een gezond kapbeleid voeren;
- constateert dat de pilot een financieel voordeel voor burgers oplevert;
- is niet tegen het uitbreiden van de pilot; als het meer uren en fte kost zijn er wellicht manieren om het anders te doen; men kan praktisch kijken hoe het beter kan, zodat de gemeente niet meer uren kwijt is;
- wil ervoor zorgen dat er toch genoeg bomen blijven.

Leefbaar Hilversum:

- tekent aan dat het duizendbomenbeleid ook de te beschermen bomen betreffen.

De **ChristenUnie**:

- sluit aan op het betoog van de heer Janssen en wil zuinig zijn op het natuurlijk kapitaal;
- wil dat elke boom zijn eigen identiteit in Hilversum krijgt die men niet zomaar mag kappen;
- vindt het interessant om naar een eenvoudiger beleid te gaan en vraagt of een jaar uitproberen genoeg is om een beeld te krijgen van de lange termijn; wellicht moet de pilot nog worden voortgezet.

Het **CDA**:

- is blij met de pilot, die meer bewustwording, betrokkenheid en geen kaalslag heeft opgeleverd;
- kan zich vinden in het verder brengen van de pilot zonder voorbescherming;
- schrikt van de 400 bestede uren aan de bomenlijst;
- suggereert de pilot nog een jaar voort te zetten, waarbij in een volgende wijk wordt geëxperimenteerd met de regels versoepelen en verduidelijken zonder een bomenlijst, waarna een jaar wordt bekeken wat het beste effect heeft.

Wethouder **Kastje**:

- stelt voor de pilot gefaseerd uit te breiden;
- stelt voorop dat het belang van vergroenen en bomen buiten kijf staat;
- vindt het belangrijk vertrouwen in de inwoners te kunnen uitspreken;
- vraagt zich af of sprake is van een soepeler velbeleid; evenzeer kan men concluderen tot meer bescherming van bomen te komen, vanwege de beschermde bomenlijst, waar nu ook bomen staan met een diameter van minder dan 30 centimeter;
- neemt de leerpunten uit de pilot mee en de veronderstelling dat het de volgende keer sneller kan is reëel;
- erkent dat het over vijf jaar maken van een nieuwe bomenlijst meer aan ambtelijke uren kan kosten, maar de vraag is of men dat er voor over heeft als men de facto werkt met beschermde bomenlijsten die een groot draagvlak hebben in wijk of buurt;
- wijst op het bredere beleid met het Groenbeleidsplan en de groenimpuls in relatie tot vergunningen met een herplantplicht of het storten van een bedrag in een fonds;
- is bezig met het opstellen van een soortenmanagementplan en dat te gebruiken voor actualisatie van het Groenbeleidsplan en voorstellen voor natuurinclusief bouwen;
- veronderstelt dat de pilot na uitbreiding in Noord doorgaat;
- neemt de vragen over een beschermde soortenlijst en over het in een volgende wijk experimenteren met de regels versoepelen en verduidelijken zonder een bomenlijst, waarna een jaar wordt bekeken wat het beste effect heeft, en zegt een aanvullende brief daarover toe;
- hoort van D66, GroenLinks en Hart voor Hilversum een positief advies en van de SP een negatief advies en wil van de overige fracties nog een stellingname vernemen.

Tweede termijn inspreker

De heer **Janssen**:

- valt het op dat het CDA spreekt over risico's nemen en experimenteren en gelooft niet dat er gelegenheid is om dat te doen met die paar bomen; er zijn niet veel bomen in Noord ingetekend en het groen breidt in Hilversum niet veel uit;
- wil kappen met kappen;
- raadt de commissie aan tegen het velbeleid te stemmen en te compenseren vanaf 20 cm diameter.

Tweede termijn commissie

Het **CDA**:

- vindt de pilot mooi voor de inwoners; de **PvdA** meent dat mensen niet voor de lol een vergunning aanvragen; het **CDA** denkt dat ook niet;
- heeft een positieve grondhouding ten aanzien van het voorstel.

De **ChristenUnie**:

- beveelt aan de huidige pilot nog wat langer vol te houden en te kijken hoe die zich op lange termijn ontwikkelt;
- wil monitoring goed laten regelen;
- geeft het opstellen van een bomenlijst ook geen hoop voor de toekomst.

De SP:

- wil eerst goed beleid voor groenbehoud en compensatie en daarna kijken naar versoepeling van de regels;
- wil het velbeleid niet versoepelen.

De VVD:

- adviseert licht negatief en trekt de stekker uit de pilot als dat leidt tot meer bomenkap.

Hilversums Belang:

- adviseert negatief omdat zij denkt dat meer zal worden gekapt.

De PvdA:

- vindt het zorgelijk dat de wethouder niet kan zeggen wat er uit de schouw komt;
- adviseert negatief.

Wethouder Kastje:

- constateert terechte zorgen vanuit betrokkenheid bij het groen en de bomen;
- stuurt de commissie een brief waarin hij nader ingaat op hoe de fasering eruit kan zien;
- informeert de commissie nader over de monitoring;
- verheldert of soortenlijsten of bomenlijsten kunnen worden gehanteerd;
- denkt nog na over het experiment dat door het CDA is genoemd;
- gaat vooralsnog verder met de pilot in Noord.

10. Raadsvoorstel gescheiden afvalinzameling scholen (1.38)

Woordvoerders:

Fracties: Hart voor Hilversum: mw. R. Redmeijer; D66: M.J. den Boer; VVD: H.H. Fennema; GroenLinks: J. van Waarden; CDA: A. Yorulmaz; ChristenUnie: B. Nanninga; SP: P.H.J.R. van Rooden; PvdA: J.B. Oude Elferink; Leefbaar Hilversum: --; Hilversums Belang: mw. W. van der Tol. College: J. Kastje, wethouder.

Het CDA:

- vraagt of VO-scholen ook meedoen;
- stelt voor een begin te maken met het ophalen van afval, waarna de educatieprogramma's gewoon volgen.

De SP:

- vindt het belangrijk kinderen goed te instrueren over afval scheiden;
- is het volmondig eens met het voorstel om afvalscheiding op scholen te bestempelen als een activiteit van maatschappelijk belang.

De VVD:

- is het daarmee niet eens, omdat het gaat om iets van de markt naar de overheid te trekken;
- ontkent dat sprake is van marktfalen; het **CDA** meent dat bedrijven juist niet staan te springen om vuil op te halen; de **VVD** meent dat dat is omdat nascheiding goedkoper is;
- is niet overtuigd van het inzetten van een zwaar middel.

D66:

- meent dat het gaat om het aanbieden van een educatieprogramma van de GAD op scholen;

- blijkt het algemeen belang uit het belangrijke educatietraject, waarbij komt dat het afval opgehaald word; de **VVD** wijst erop dat de gemeente de afvalinzameling van scholen naar zich toe trekt;
- is bezorgd dat er waarschijnlijk geen bezwaar zal zijn van marktpartijen en vraagt of gescheiden inzameling in Hilversum wordt aangeboden en of scholen daarvoor de hoofdprijs betalen.

Hart voor Hilversum:

- vindt het belangrijk dat op scholen afval wordt gescheiden en daar educatie over plaatsvindt;
- weegt af dat de GAD daarvoor de juiste partij is;
- ziet het risico van de NMA en vraagt hoe groot dat is om afvalscheiding op scholen als activiteit van algemeen belang te verklaren.

De PvdA:

- vraagt waarom de markt niet in staat is om afvalstromen op scholen gescheiden op te halen.

De ChristenUnie:

- informeert of is gekeken gescheiden afval ophalen openbaar aan te besteden.

Wethouder Kastje:

- stelt voor afvalscheiding op scholen een dienst van algemeen economisch belang te verklaren vanwege de koppeling met educatie; hij kan zich voorstellen dat scholen zelf educatie willen doen ten opzichte van hun leerlingen;
- legt uit dat het vanwege kleine volumes voor marktpartijen minder aantrekkelijk is om een aanbod te doen;
- licht toe dat het risico bij de scholen ligt, die een overeenkomst aangaan met de verwerkers.

Tweede termijn

De ChristenUnie:

- informeert naar de mogelijkheid van aanbesteding bij een groter volume afvalscheiding niet automatisch aan de GAD te gunnen, maar via een aanbesteding aan de markt uit te vragen;

De SP:

- vraagt of het programma voort kan bij niet meer scheiden van PMD.

De VVD:

- ziet de link tussen GAD en opleiden niet;
- gelooft niet dat de GAD afval gratis bij scholen kan ophalen; **Hilversums Belang** meent dat ondernemers een verantwoordelijkheid hebben en het nuttig is om educatie eraan te koppelen en adviseert daarom positief.

D66:

- concludeert dat gescheiden ophalen bij een klein volume gekoppeld aan educatie aansluit bij algemeen belang.

GroenLinks:

- sluit zich aan bij D66.

Advisering aan de raad

De ChristenUnie en de VVD maken een voorbehoud en de andere fracties adviseren positief.

11. CO₂-neutraal maken en het binnenklimaat verbeteren van het gemeentelijk vastgoed voor eigen gebruik (2.01)

Woordvoerders:

Fracties: Hart voor Hilversum: mw. R. Redmeijer; D66: mw. M. Groesz; VVD: H.H. Fennema; GroenLinks: J.A. van Waarden; CDA: T. de Jong; ChristenUnie: B. Nanninga; SP: P.H.J.R. van Rooden; PvdA: J.B. Oude Elferink; Leefbaar Hilversum: --; Hilversums Belang: mw. W. van der Tol. College: J. Kastje, wethouder.

Het CDA:

- vindt het goed dat de gemeente in dezen het voortouw neemt, ook op het gebied van rentmeesterschap;
- is wel kritisch op kosten, uitvoering, kaders en tijdpad;
- vraagt of het raadhuis een proeftuinproject moet zijn; er zijn andere monumenten waar lessen geleerd kunnen worden;
- ziet kaders die niet door de raad zijn vastgesteld, zoals aardgasloos in 2022 in plaats van 2040 en over het niet als optie zien van pelletkachels, dat de raad niet heeft vastgesteld;
- ziet dat adviseurs als Strukton iets anders adviseren dan de gemeente voordraagt; adviseurs bevelen isolatie niet aan; een hybride pelletkachel van € 800.000,- aan investering levert 67% CO₂-reductie op; adviseurs geven aan in twee stappen beleid te voeren: eerst een hybride pelletservice en na vijf tot tien jaar heroverwegen welke technische mogelijkheden en innovaties er dan zijn;
- vraagt het tijdpad te temporiseren, CO₂-neutraal worden betekent namelijk € 1 miljoen investeren in zonnepanelen;
- wijst op het risico om het raadhuis onherstelbaar te beschadigen;
- kan alleen een voorbeeld zijn door goed om te gaan met het geld van inwoners en vraagt daarom te temporiseren, onder meer de gang naar aardgasloos; **D66** vraagt wat het CDA wel voorstelt om in te investeren, ook omdat de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed het raadhuis wel beschouwt als voorbeeldproject; het **CDA** noemt als alternatief CO₂-neutraal worden via een hybride pelletkachel en zonnepanelen voor € 1 miljoen of met ander vastgoed te beginnen, waartoe de wethouder een voorzet kan doen.

De ChristenUnie:

- staat achter de doelstelling CO₂-neutraal en lijkt 2022 daartoe snel;
- vraagt wat nodig is om dat te halen en of energieverbruik van de hele bedrijfsvoering of alleen het kantoorpand wordt meegenomen;
- meent dat zonnepanelen op het raadhuis niet te zien zijn en dus wel mogelijk zijn;
- zet vraagtekens bij het oplossen van de energietransitie met verbranden van hout;
- meent dat biomassa met een uitstoot van nul niet mogelijk is; zij stelt vast dat het maken en transporteren van pellets CO₂ oplevert.

De SP:

- is voor duurzaamheid en verduurzaming, maar heeft vragen bij verduurzaming van het raadhuis en de gemeentewerf van € 4,5 miljoen, waarvan bijna € 4 miljoen investering nodig is in het raadhuis, met relatief weinig rendement; het voelt als een prestigeprojectje, dat heel lastig uit te leggen is;
- suggereert dat het wellicht beter is zich te richten op andere monumenten of scholen;
- heeft twijfels bij het wegzagen van de onderkant van de deuren ten behoeve van een betere ventilatie;
- vraagt hoe de gemeente SDE-subsidie kan binnenhalen, terwijl de gemeente daar nog geen ervaring mee heeft, terwijl er wel regelingen is voor vermindering energiegebruik en proeftuinen aardgasvrije wijken, waar de gemeente zich wel voor zou kunnen inschrijven.

Hart voor Hilversum:

- is geen tegenstander van verduurzaming van de panden in gemeentelijk bezit;
- noemt isoleren goed, wat moet; het **CDA** las het advies niet te isoleren; **Hart voor Hilversum** vindt isoleren als voorbeeld geven niet verkeerd;
- meent dat het raadhuis een A-label hoeft te hebben, zodat zij vraagt waarom daarmee te beginnen;

- informeert naar het verschil tussen subsidies € 24.700,- en € 35.000,- en vraagt of de subsidie voor de zonnepanelen al zijn aangevraagd;
- informeert of onderhoudskosten vaststaan of fluctueren; het **CDA** vraagt wat Hart voor Hilversum vindt van de oplossing warmtepomp ten opzichte van alternatieven; **Hart voor Hilversum** vindt het vervelend uit te komen op de duurste variant, maar is nog in de fase van beeldvorming; gaat in tweede termijn verder op de vraag in.

De PvdA:

- wijst ook op de arbokant van het verhaal, waaraan de gemeente op korte termijn niet meer voldoet, zodat een aanzienlijk deel van het geld uitgegeven moet worden; wellicht kan men duurzaamheid laten schieten en alleen gaan voor de arbokant.

De VVD:

- concludeert dat de gemeente ruim € 3 miljoen gaat betalen om een voorbeeld te stellen en vraagt of zij dat nu moet oppakken;
- stelt voor eerst ervaring op te doen met verduurzaming van schoolgebouwen;
- wijst op het risico op kostenoverschrijding bij het raadhuis;
- beveelt aan meer zonnepanelen te installeren, wat minder kost;
- vraagt hoeveel kiloton CO₂ het voorstel oplevert;

De voorzitter merkt op dat dit een erg technische vraag is, hetgeen de heer Fennema begrijpt.

- informeert naar het verschil tussen CO₂-neutraal en klimaatneutraal
- is benieuwd hoeveel meer effect te bereiken is als begonnen wordt met schoolgebouwen;
- wil weten welke alternatieven zijn onderzocht;
- vraagt wat het kost om alleen het arboprobleem op te lossen.

GroenLinks:

- weet dat de gemeente jaarlijks 115.000 m³ gas verstoekt, gelijk aan het jaarverbruik van 100 huishoudens;
- erkent dat het gasloos maken van het raadhuis een forse investering vergt, maar het is de investering waard; het **CDA** vraagt of het GroenLinks gaat om het besparen of om het symbolische effect; **GroenLinks** gaat het om beide; het **CDA** wijst erop dat men door zonnepanelen installeren ook klimaatneutraal kan worden; volgens **GroenLinks** blijft men dan evenveel gas verstoken;
- wijst op de afspraak dat de gemeentelijke organisatie klimaatneutraal is in 2022; afgesproken is dat het raadhuis de bestuurszetel blijft;
- attendeert erop dat het raadhuis een monument van de hoogste categorie is;
- stelt vast dat de grootste investering het op peil brengen van een goede werkomgeving betreft, welke het gebouw niet aantast;
- meent dat het gasloos maken van het raadhuis een landelijke uitstraling zal hebben en daarmee laat de gemeente ook zien waarvoor zij staat; de voorbeeldfunctie hier staat voor de fractie buiten kijf;
- informeert in welke mate subsidie mogelijk is;
- wil juist beginnen met het raadhuis, op welke operatie Dudok trots zou zijn; **Hart voor Hilversum** zit in het raadhuis voor de inwoners en niet voor de roem van anderen.

Hilversums Belang:

- wil de gemeentewerf verduurzamen, die geschikt is om maatregelen efficiënt uit te voeren;
- mist in de financiële prognose en de berekening van de besparing op de exploitatiekosten het effect van de afbouw van de salderingsregeling;
- meent dat pv-panelen in de winter niet goed werken, waardoor energie-inkoop dan veel duurder zal zijn;
- vraagt te zorgen voor Europees geproduceerde zonnepanelen die minimaal 25 jaar meegaan;
- wil bij vervanging van zaken een circulaire bestemming vinden; anders pas vervangen als dingen kapot zijn of als de levensduur is beëindigd
- wil het raadhuis niet verduurzamen, omdat dat onmogelijk is;

- vindt het de moeite waard om te wachten op nieuwe, opkomende technologieën;
- vraagt zich af of het raadhuis een experimenteerplek moet zijn;
- is bang voor een enorm kabaal bij lage temperaturen, waardoor men niet plezierig kan werken;
- stelt voor gebruik te maken van waterstof en het bedrag van € 3,9 miljoen te besteden aan effectievere projecten, zoals het planten van bomen.

D66:

- geeft aan dat zij gelijk staat aan GroenLinks, vanwege het groene en duurzame college dat de lange termijn in het ogen houdt;
- vraagt wat tegen een voorbeeldfunctie van Hilversum is, ook nationaal;
- roept eenieder op om te verduurzamen, maar wil dat ook zelf doen;
- wil de investering niet vooruitschuiven, omdat het in ieder geval geld gaat kosten; de **VVD** vindt het niet logisch om met het ingewikkeldste project te beginnen; **D66** stelt dat sommige zaken nu eenmaal geld kosten en gaat voor de voorbeeldrol en de duurzaamheid; het **CDA** vindt dat D66 een tegenstelling schetst die er niet is: wel of niet verduurzamen; zij vraagt of D66 voor een scenario met meer compensatie is; **D66** wil een voorbeeldrol spelen en laten zien dat grote projecten niet worden geschuwd; het **CDA** vindt dat gebaseerd op een gevoel; **D66** heeft daar geen onderzoek naar gedaan.

Wethouder **Kastje**:

- wil het project doen vanwege geloofwaardigheid; als de gemeente in 2040 van het gas af wil heeft zij de inwoners heel wat te vragen; zelf van het gas af gaan levert positieve reacties op;
- wijst op de voorbeeldfunctie en het leereffect van het project; wellicht kan men daardoor anderen meekrijgen en de energietransitie versnellen;
- herinnert aan het initiatiefvoorstel uit 2010, waarin klimaatneutraliteit als een inspirerende uitdaging is genoemd; dat is ook vastgelegd in het jaarplan energietransitie 2019, waarin de opdracht is gegeven om met een uitwerking voor de panden waarvoor de gemeente zelf staat te komen; het **CDA** en stelt dat alle sprekers voor klimaatneutraliteit zijn; wethouder **Kastje** wijst op kaders; de panden voor de eigen bedrijfsvoering behoeven daardoor aanpak;
- snapt de zorgen over beginnen met het raadhuis, maar het project is gedegen aangepakt, een studie van twee jaar heeft geleid tot een visiedocument, dat de raad in juni 2018 is toegekomen; daarop zijn scenario's bedacht volgens de DUMO-methode; het scenario is gekozen dat recht doet aan duurzaamheid en het monumentale pand, een en ander met de expertise van bureaus, die vinden dat het kan; technische mensen hebben gedegen naar het project gekeken, ook financieel;
- licht toe dat financiering gebeurt door een SDE-subsidie, exploitatievoordelen op energielasten en door bij het coalitieakkoord afgesproken extra kapitaallasten; de raad moet afwegen of dat voldoende is;
- memoreert dat de raad bij de RES helder heeft gemaakt biomassa niet te zien zitten; het **CDA** vraagt in hoeverre de wethouder een pelletkachel gelijkschakelt met biomassa; wethouder **Kastje** erkent dat, maar lokale pelletkachels hebben een grotere uitstoot dan grootschalige biomassakachels; het **CDA** vraagt of de wethouder daarmee het onderzoek van Strukton diskwalificeert; wethouder **Kastje** doet dat niet, maar legt daar een afweging van het college overheen met voortschrijdend landelijk inzicht over biomassa;
- verwijst naar de uit te werken opdracht uit het coalitieakkoord om klimaatneutraal te zijn, ook de eigen organisatie; het **CDA** stelt dat aardgasloos niet in het coalitieakkoord staat; het enige kader daarvoor is 2040; het opschuiven van kaders is een taak van de raad;
- wil niet de weg op van compensatie; alleen pv-panelen pakt arbo niet aan, terwijl het raadhuis de bestuurszetel blijft; het college wil stappen in één keer zetten; **Hart voor Hilversum** stelt dat nog andere keuzes te maken zijn; wethouder **Kastje** heeft gemeend voor het Sociaal Plein, het stadskantoor en de villa eerst naar de organisatie te kijken; met de raadhuis als bestuurszetel en de gemeentewerf kan de gemeente al aan de slag gaan, omdat die functies hetzelfde blijven; het **CDA** vraagt of waterstof kan binnen tien jaar en of men moet gaan voor het scenario om min mogelijk sjoemelstroom te compenseren; er is een scenario met 67% meer CO₂-reductie dan nu is voorgestaan; het enige verschil is een niet door de raad opgelegd

kader van een pelletkachel; wethouder **Kastje** heeft die voorkeur niet en stelt dat de panelen de lokale opwekking zichtbaar maken; waterstof lijkt vooral gebruikt te gaan worden bij hoogintensieve industrie en die is niet een twee drie voorradig; de waterstofdiscussie wil hij parkeren bij de RES;

- licht toe dat € 35.000,- bedoeld is als subsidie voor de installatie/pomp en € 24.700,- gerelateerd is als SDE-subsidie voor de zonnepanelen;
- laat weten dat SDE-subsidie voor de gemeentewerf is aangevraagd, maar nog niet voor het raadhuis;
- merkt op dat in de begroting 2% van de investeringskosten als onderhoudskosten zijn opgenomen;
- denkt dat het risico op overschrijding van het budget goed is bekeken; de begroting bevat ook 15% onvoorzien;
- vraagt wat wordt bedoeld met alternatieven;
- overlegt met RCE voor het binnenhalen van subsidie.

Tweede termijn

Hart voor Hilversum:

- maakt zich door een aantal antwoorden nieuwe zorgen en vraagt of de commissie voor zou zijn als hetzelfde zou zijn voorgesteld voor het stadskantoor en de villa;
- vraagt of subsidies zijn aangevraagd voor zonnepanelen.

De ChristenUnie:

- vraagt wat met CO₂-neutraal is bedoeld en hoeveel CO₂-uitstoot de bedrijfsvoering nu heeft; gaat het om kantoor of ook inkoop, projecten en al het overige;
- wil weten wat de kaders zijn.

Het CDA:

- vindt onvoldoende onderbouwing voor de voorbeeldfunctie en het voorbeeldproject en vraagt wat men kan besparen met andere gebouwen met hetzelfde geld;
- noemt het draconische maatregelen; **GroenLinks** ontkent dat omdat maatregelen het monument niet aantasten en € 2,5 miljoen zorgen voor een goede werkomgeving; het **CDA** vindt het moeilijk om zaken te scheiden;
- stelt dat de ontwikkelingen van waterstof ook gezien moeten worden;
- vraagt waarom de wethouder kaders kiest die scherper zijn dan de raad heeft gesteld.

De VVD:

- informeert naar het verschil tussen CO₂-neutraal en klimaatneutraal;
- vraagt wat het kost om alleen arboproblemen op te lossen;

De SP:

- wil weten welke subsidies aan te vragen zijn;
- is het eens om niet voor biomassa te kiezen, waarover de raad het heeft gehad bij de bespreking van de RES; daarbij ging het om algemene nadelen die aan biomassa kleven, zoals fijnstof en stank;
- vindt de timing voor het raadhuis niet handig;
- had een los voorstel voor de gemeentewerf handiger gevonden;
- gaat het voorliggende voorstel niet steunen.

Hilversums Belang:

- stelt ook voor om het voorstel te splitsen.

Wethouder Kastje:

- had misschien niet hetzelfde bedrag voor een ander pand over gehad, gezien het iconische pand van het raadhuis; dat is een hypothetische vraag;
- heeft ooit SDE-subsidie aangevraagd voor 30 gebouwen ten bedrage van € 1,2 miljoen;

- kondigt aan over de definitie van CO₂-neutraal, de CO₂-footprint van de bedrijfsvoering en de kosten van alleen de arbo aanpakken vóór de fractievergaderingen voorafgaande aan de raadsvergadering van 11 december een brief te sturen;
- heeft al een aanvraag lopen in het kader van de regeling energiebesparing voor duizend woningen;
- gaat een aanvraag doen voor de proeftuinenaanpak.

Advisering aan de raad

Het **CDA** vindt het onderwerp niet rijp voor de raad en maakt een voorbehoud.

De **ChristenUnie** vindt het voorstel niet rijp voor de raad en wil eerst de kaders helder hebben.

De **SP** adviseert negatief.

De **VVD**, de **PvdA** en **Hart voor Hilversum** vinden het voorstel rijp voor de raad en maken een voorbehoud.

D66 en **GroenLinks** vinden het voorstel rijp voor de raad met debat.

Hilversums Belang vindt het voorstel niet rijp voor de raad.

De **voorzitter** sluit de vergadering om 23.14 uur.

Aldus vastgesteld in de vergadering van de gecombineerde commissie van 8 januari 2020,

de griffier,

de voorzitter,

W.G.J. Drenth.

H.R. Jaarsma.